

2. Students prefer to study using the ZOOM platform.
3. Among the advantages of distance learning, medical students noted the possibility of regulating their own load regime.
4. Students consider the disadvantages of distance learning: insufficient personal contact with the teacher; lack of communication with classmates and excessive stress.
5. Suggestions from medical students: use presentations and diagrams more often; the material should be short, schematic and systematic; it is desirable to place all disciplines on one platform; increase the number of pairs on the ZOOM platform.

The spread of the coronavirus has made adjustments to the work of all spheres of life, especially the education system, healthcare, and pharmacology. In conditions of limited communication between teachers and students, higher educational institutions independently determine how best to organize the educational process, which platforms to use and how to improve the quality of educational services. When organizing distance learning, it is necessary to take into account the points of view and proposals of both sides of the educational process - those who provide them and those who receive them.

Key words: distance learning, medical students, teachers, quarantine, quality of education, questioning.

*Рецензент – проф. Білаш С. М.
Стаття надійшла 18.12.2020 року*

DOI 10.29254/2077-4214-2021-1-159-168-170

УДК 378.091.212–054.6(477)

¹Заїкіна Т. С., ¹Кравчун П. Г., ¹Титова Г. Ю., ¹Ринчак П. І., ²Сапричова Л. В.

ОСВІТА ІНОЗЕМЦІВ В УКРАЇНІ: СУЧАСНІ ВИКЛИКИ ТА ШЛЯХИ ЇХ ПОДОЛАННЯ

¹Харківський національний медичний університет (м. Харків)

²Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна (м. Харків)

zaikina_tatyana@ukr.net

Вступ. Глобалізація світового простору, як основний міжнародний тренд, призводить до постійного зростання ринку освітніх послуг, який на сьогоднішній день оцінюється у 100 мільярдів доларів на рік та є одним з найбільш перспективних [1].

Згідно з останніми даними Українського державного центру міжнародної освіти станом на 2019р. в українських закладах вищої освіти навчалися близько 80 тисяч іноземних студентів зі 158 країн світу. Основними споживачами ринку освітніх послуг в Україні є громадяни Індії, Марокко, Азербайджану, Туркменістану, Нігерії, Єгипту, Туреччини, Китаю, Ізраїлю та Узбекистану. Сфера інтересів іноземних здобувачів охоплює різні галузі науки та техніки, проте найбільше медицину та фармакологію, авіоніку і ракетні технології, прикладну фізику і нанотехнології, дослідження в галузі атомної енергії, агрономії, біології та генетики [2].

Метою роботи є висвітлення основних проблем здобуття освіти іноземцями в Україні та окреслення шляхів їх вирішення.

Основна частина. В рейтингу найбільш популярних закладів вищої освіти декілька років поспіль провідні позиції зберігають Харківський національний медичний університет (4355 іноземних студентів), Харківський національний університет ім. В. Н. Каразіна (4351 іноземних студентів), Одеський національний медичний університет (4234 іноземних студентів), Національний медичний університет ім. О. О. Богомольця (3378 іноземних студентів) та Запорізький державний медичний університет (2981 іноземних студентів) [3].

Важливою складовою інтенсифікації процесів інтернаціоналізації вищої освіти в Україні стало створення Українського державного центру міжнародної освіти, який здійснює координуючу, консультативну функцію в процесі відбору та навчання іноземних

студентів [4]. На сайті центру міститься детальна інформація щодо вимог до вступу абітурієнтів, вартості навчання, існуючих навчальних програм; є можливість ознайомитися з відгуками випускників та подати онлайн-заявку на вступ.

На думку іноземців, беззаперечними перевагами отримання освіти в Україні є давні традиції та високий рівень викладання, доступна вартість навчання та проживання у порівнянні з іншими європейськими країнами [2]. Втім, поряд з цим, існує ціла низка стримуючих факторів, що зумовлюють незадоволеність освітнім процесом іноземними студентами.

Серед ключових перепон, які стоять на шляху створення привабливого іміджу України на ринку освітніх послуг, є недостатній рівень базової підготовки абітурієнтів під час їх відбору на навчання; мовне питання; складнощі соціально-культурної адаптації до нового середовища перебування.

Давайте проаналізуємо кожну з них.

По-перше, недостатній рівень базової підготовки абітурієнтів. Складається ситуація, коли кожен бажаючий платоспроможний іноземець може стати студентом українського вишу, не дивлячись на базовий рівень знань та потенціал для подальшого навчання. Зарахування ж відбувається виключно на підставі подання документів та співбесіди. Подібна ситуація є неприпустимою не тільки з огляду невідповідності базової підготовки абітурієнтів високим вимогам вищої школи, але й через можливі зловживання з боку іноземних громадян, які можуть розглядати Україну в якості транзитної держави для подальшого незаконного в'їзду до країн Західної Європи [4]. Більше того, в процесі навчання керівництво вишів не зацікавлене у відрахуванні іноземних студентів на підставі їх неуспішності, адже наслідком цього є фінансові втрати.

Не дивлячись на зростаючу кількість навчальних закладів, які пропонують здобуття вищої освіти іноземцям (455 заклади у 2019-2020 роках порівняно з 443 закладами у 2018-2019) рівень мовної підготовки викладачів в багатьох випадках залишає бажати кращого. З огляду на це, 13 липня 2019 року Міністерство освіти і науки України схвалило концепцію, відповідно до якої рівень володіння іноземною мовою B2 має стати обов'язковим для викладання профільних дисциплін в університетах [3].

Слід звернути увагу на недостатній рівень володіння іноземною мовою з боку студентів. Вирішити це, на нашу думку, може введення уніфікованого мовного іспиту серед абітурієнтів на етапі конкурсного відбору до університету або серед студентів-першокурсників за підсумками першого року навчання. Продовження навчання мало б бути можливим лише за умови успішного складання іспиту з мови навчання.

Багато іноземних студентів визнають найбільш складним не сам процес навчання, а проблему інтеграції в суспільне життя. У незнайомому культурному середовищі студент-іноземець опиняється в ситуації, коли звичні для нього способи та норми поведінки можуть бути не тільки неефективними, але і неприйнятними.

Дійсно, важливість соціальної адаптації іноземного студента важко переоцінити. Адже вона є запорукою відчуття комфорту в країні перебування та, в деякій мірі, відчуття безпеки. На противагу цьому, обмежені можливості для спілкування роблять їх дуже вразливими до проявів агресії. Важливу роль у формуванні соціальної адаптації іноземних студентів відіграє комунікація, що відбувається в умовах, які відрізняються від звичних культурних традицій спілкування [5]. З огляду на це, доцільним було б запровадження програм розвитку міжкультурних відносин, спрямованих на формування навичок спілкування на основі міжрелігійної та міжетнічної толерантності. На нашу думку, дієвим засобом усунення відчуття відірваності від "рідних коренів" є ді-

яльність товариств іноземних студентів при закладах вищої освіти, яка потребує всебічної підтримки на регіональному рівні. До прикладу, вже сьогодні на базі Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна діють індійський, арабський, африканський академічні центри, інститут Конфуція, які сприяють не лише підтримці контактів іноземних студентів зі співвітчизниками, але й поглибленню міжнаціональної співпраці, формуванню міжетнічної толерантності та поваги. На базі Харківського національного економічного університету було відкрито Україно-Марокканський Центр, робота якого сприяє мовній та культурній співпраці.

Існуюча висока конкуренція між закладами вищої освіти, поступова зміна пріоритетів при виборі навчального закладу іноземцями на користь якості спонукають виші до невпинного осучаснення освітнього процесу із залученням інноваційних технологій. В умовах пандемії COVID-19 дистанційне навчання набуло значення не просто світового тренду, а абсолютної необхідності [6]. На сьогоднішній день в Харківському національному медичному університеті, на додаток до традиційної моделі навчання, активно використовується сучасна платформа дистанційної освіти Moodle, на якій розміщені численні онлайн-курси, розроблені викладачами вишу для забезпечення ефективного дистанційного навчального процесу [7]. Використання таких засобів урізноманітнює процес набуття знань, пристосовує його перш за все до потреб студента, таким чином значно збільшуючи кількість бажаючих здобувати освіту. Але, що найголовніше, дистанційне навчання привчає до постійного професійного самовдосконалення навіть після закінчення вишу.

Висновок. Імплементация вищезазначених підходів сприятиме покращенню процесу навчання іноземців у вищих закладах освіти України, створенню атмосфери доброзичливості та відкритості і, як наслідок, позитивного іміджу українських університетів на міжнародному ринку освітніх послуг.

Література

1. Ofitsiyni sait postinoi misii YuNESKO v Ukraini [Internet]. Dostupno: <https://unesco.mfa.gov.ua/ua> [in Ukrainian].
2. Ofitsiyni sait Ukrainskoho derzhavnoho tsentru mizhnarodnoi osvity [Internet]. Dostupno: <http://studyinukraine.gov.ua> [in Ukrainian].
3. Ofitsiyni sait Ministerstva osvity i nauky Ukrainy [Internet]. Dostupno: <https://mon.gov.ua/ua/tag/inozemnim-studentam> [in Ukrainian].
4. Shapovalova O. Inozemni studenty ta pytannia internatsionalizatsii vyshchoi shkoly v Ukraini. Materialy IV Mizhnarodnoi nauk.-metod. konf. Aktualni pytannia orhanizatsii navchannia inozemnykh studentiv v Ukraini; 2018 Trav. 2-4. Ternopil'. Ternopil': TNTU im. Ivana Pulyuya; 2018, s. 31-34. [in Ukrainian].
5. Dobrotvor OV, Shcherbyna IYu. Adaptatsiia inozemnykh studentiv u navchalnyi protses VNZ Ukrainy. Visnyk natsionalnoho aviatsiinoho universytetu. 2017;10:51-54. Dostupno: doi.org/10.18372/2411-264X.10.12481 [in Ukrainian].
6. Lapuzina O, Loboda A, Strelchenko A. Dystantsiine navchannia u systemi pidgotovky inozemnykh studentiv v Ukraini. Novyi Kolehium. 2015;2:8-11. [in Ukrainian].
7. Ofitsiyni sait Kharkivskoho Natsionalnoho Medychnoho Universyteta [Internet]. Dostupno: <http://knmu.kharkov.ua/> [in Ukrainian].

ОСВІТА ІНОЗЕМЦІВ В УКРАЇНІ: СУЧАСНІ ВИКЛИКИ ТА ШЛЯХИ ЇХ ПОДОЛАННЯ.

Заїкіна Т. С., Кравчун П. Г., Титова Г. Ю., Ринчак П. І., Сапричова Л. В.

Резюме. Інтернаціоналізація світового простору сприяє невпинному зростанню попиту на міжнародному ринку освітніх послуг. Україна не є виключенням. За офіційними даними кількість іноземних здобувачів вищої освіти в Україні обчислюється тисячами та продовжує збільшуватися. Найбільш затребуваними напрямками підготовки вже декілька років поспіль залишаються медицина, фармакологія, авіоніка і ракетні технології, прикладна фізика і нанотехнології, дослідження в галузі атомної енергії, агрономії, біології та генетики.

Важливою складовою інтенсифікації процесів інтернаціоналізації вищої освіти в Україні стало створення Українського державного центру міжнародної освіти, який здійснює координуючу, консультативну функцію в процесі відбору та подальшого супроводу іноземних студентів. Не дивлячись на відкритість та доступність умов для вступу та навчання іноземних студентів, існує декілька обмежуючих чинників. Саме шляхам їх усунення і присвячено дану статтю.

Серед викликів, з якими стикаються іноземні студенти в Україні, має місце мовний бар'єр при викладанні дисциплін між викладачами та студентами, складнощі побудови міжособистісних контактів в новому середовищі та підтримки зв'язків з батьківщиною. Дієвими шляхами поліпшення існуючої ситуації ми вважаємо проведення обов'язкового іспиту на знання мови викладання серед абітурієнтів та посилення вимог щодо їх базової підготовки; всебічна підтримка роботи товариств іноземних студентів та заходів міжкультурного співробітництва. Нові виклики, зумовлені пандемією COVID-19, спричинили високу затребуваність сучасних форм освітнього процесу, а саме дистанційного навчання. У Харківському національному медичному університеті впроваджено та активно використовується сучасна платформа дистанційної освіти Moodle, яка надає студентам необмежений доступ до онлайн-курсів, розроблених викладачами нашого вишу для забезпечення навчального процесу. Це дає можливість продовжити процес ефективного набуття знань навіть за умови закритих кордонів та карантинних обмежень. Імплементация вище зазначених підходів буде сприяти формуванню позитивного іміджу українських університетів на міжнародному ринку освітніх послуг.

Ключові слова: вища освіта, іноземні студенти, соціальна адаптація, модернізація освітнього процесу.

EDUCATION OF INTERNATIONAL STUDENTS IN UKRAINE: CURRENT CHALLENGES AND WAYS TO SOLVE THEM

Zaikina T. S., Kravchun P. G., Tytova G. Yu., Rynchak P. I., Saprychova L.V.

Abstract. The internationalization of the world space contributes to the steady growth of demand in the international market of educational services. Ukraine is no exception. According to official data, the number of foreign applicants for higher education in Ukraine is estimated at thousands and continues to increase. The most popular areas of training for several years in a row are medicine, pharmacology, avionics and missile technology, applied physics and nanotechnology, research in the field of nuclear energy, agronomy, biology and genetics.

An important component of the intensification of the processes of internationalization of higher education in Ukraine was the establishment of the Ukrainian State Center for International Education, which performs a coordinating, advisory function in the selection and further support of foreign students. Despite the openness and accessibility of the conditions for admission and study of foreign students, there are several limiting factors. It is through their elimination that this article is devoted.

Among the challenges faced by international students in Ukraine, there are a language barrier between teachers and students, difficulties in the building of social contacts. Moreover, difficulties for the international students in offline learning caused by quarantine restrictions.

We consider effective ways of improving the current situation by conducting a compulsory language exam for entrants and strengthening the requirements for their basic training; comprehensive support for the work of foreign student societies and intercultural cooperation activities, implementation of distance learning platforms.

Kharkiv National Medical University has implemented and actively uses the modern distance education platform Moodle, which provides students with unlimited access to online courses developed by university teachers to ensure the educational process.

Implementation of mentioned approaches will help to improve the learning process of international students in higher education institutions of Ukraine, create an atmosphere of benevolence and openness and, as a result, a positive image of Ukrainian universities in the international market for educational services.

Key words: higher education, international students, social adaption, modernization of educational process.

Рецензент – доц. Беляєва О. М.

Стаття надійшла 15.12.2020 року